

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1Cdo/123/2023
Identifikačné číslo spisu:	6110220090
Dátum vydania rozhodnutia:	26.08.2025
Meno a priezvisko:	Mgr. Peter Melicher
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6110220090.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu: Ekonomické stavby, s.r.o., so sídlom Štitáre, Pohranická 391, IČO: 36 544 493, zastúpeného JÁNSKÝ & PARTNERS s. r. o., advokátska kancelária, so sídlom Nitra, Štúrova 13, IČO: 47 249 650, proti žalovaným: 1/ A. E., narodený XX. H. XXXX, Z., X. L. XXX, 2/ M. C., narodená XX. Z. XXXX, Z., X. L. XXX, obaja zastúpení advokátom JUDr. Ľubomírom Ivanom, so sídlom Zvolen, Námestie SNP 41, IČO: 42 197 821, o zaplatenie 4.650,75 eura s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13C/225/2010, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 16. marca 2021 sp. zn. 14Co/10/2020, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovaní 1/ a 2/ majú právo na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobcovi.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Banská Bystrica (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „prvoinštančný súd“) rozsudkom zo dňa 19. júna 2018 č.k. 13C/225/2010-522 zamietol žalobu žalobcu a žalovaným 1/ a 2/ priznal voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Svoje rozhodnutie prvoinštančný súd odôvodnil tým, že žalobca sa podanou žalobou domáhal od žalovaných 1/ a 2/ zaplatenie sumy 4.650,75 eura s príslušenstvom na základe zmluvnej povinnosti, ktorá vyplynula zo Zmluvy o budúcej zmluve o dielo medzi účastníkmi konania dňa 05. marca 2007. Žalovaní podľa tvrdení žalobcu nespĺnili svoj záväzok do 7 mesiacov po podpise tejto zmluvy uzatvoriť riadnu zmluvu o dielo, ktorej predmetom plnenia bude zhotovenie stavby rodinného domu podľa ich dispozícií a špecifikácií za cenu diela v rozsahu cca 3.100.000 Sk na pozemku parc. č. XXX/X a XXX/X v kat. úz. Z. a preto sú mu povinní podľa článku III. ods. 3.5 zmluvy o budúcej zmluve uhradiť jednorazovú odmenu vo výške 50.000 Sk + DPH a podľa článku III. ods. 3.6 odmenu a hotové výdavky spojené s prípravou projektovej dokumentácie a ďalších činností v tejto súvislosti zrealizovaných v sume 206.465 Sk, teda spolu 265.965 Sk. Keďže žalovaní už uhradili zálohou vo výške 170.000 Sk, sú povinní žalobcovi uhradiť ešte sumu 95.965,- Sk, t. j. 3.185,45 eura. Podľa skutkových zistení prvoinštančného súdu strany sporu uzatvorili zmluvu o budúcej zmluve o dielo dňa 05. marca 2007,

ktorej predmetom bol záväzok, že do 7 mesiacov od uzatvorenia tejto zmluvy uzatvoria zmluvu o dielo, predmetom ktorej bude zhotovenie stavby rodinného domu podľa dispozície a špecifikácie určenej žalovanými za cenu diela v rozsahu cca 3.100.000 Sk. Uvedená stavba mala stáť na pozemku parcelných čísel XXX/X a XXX/X v kat. území Z.. Žalovaní podľa ustanovení zmluvy zaplatili zálohu vo výške 170.000 Sk na krytie prvých prípravných prác. Podľa článku III. bod 3.6 zmluvy o budúcej zmluve mali žalovaní povinnosť uhradiť odmenu žalobcu vo výške 50.000 Sk + DPH za činnosti, ktoré tento zrealizuje od podpisu tejto zmluvy smerujúcej k vydaniu stavebného povolenia a podľa čl. III. bod 3.6 pokiaľ nebude uzavretá zmluva o dielo tak mali aj povinnosť uhradiť žalobcovi aj hotové výdavky s odmenou za činnosti spojené s prípravou projektovej dokumentácie a ďalšej činnosti v tejto súvislosti zrealizované. Tieto činnosti mali byť ohodnotené podľa aktuálneho sadzobníka pre navrhovanie ponukových cien projektových prác a inžinierskych činností nakladateľstva UNIKA Bratislava platným ku dňu dokončenia projektovej dokumentácie, ktorý cenník ale nebol súčasťou zmluvy ani iných všeobecných obchodných podmienok, na ktoré zmluva odkazuje. Podľa posúdenia prvoinštančného súdu zmluvný vzťah medzi stranami sporu je vzťahom spotrebiteľským a preto bolo potrebné skúmať, či neobsahuje neprijateľné zmluvné podmienky. Aj keď zmluva nemá výslovne charakter formulárovej zmluvy, je zjavné, že jej vyhotovenie bolo spracované žalobcom, pričom v konaní nebolo preukázané, že by žalovaní mali možnosť sa so zmluvou o budúcej zmluve o dielo vopred oboznámiť a nejakým spôsobom ju pripomienkovať, keďže v konaní sa nepreukázala tá skutočnosť, že by tento návrh zmluvy bol žalovaným doručovaný dňa 25. januára 2007, keďže zo zmluvy vyplýva, že táto bola vyhotovená až dňa 13. februára 2007. Zmluvné dojednania uvádzané v tejto zmluve boli formulované tak, že znevýhodňovali spotrebiteľa, a to v každej situácii v prípade, že nebude uzavretá zmluva o dielo z dôvodov, či už na strane budúceho zhotoviteľa (žalobca) alebo zo strany budúceho objednávateľa (žalovaní). Medzi právami a povinnosťami pre jednotlivé zmluvné strany podľa článkov III. bod 3.5 a článok III. bod 3.6 zmluvy o budúcej zmluve existuje nerovnováha. Žalobca si vymienil, že v prípade, že nebude uzatvorená zmluva o dielo, bude sa jeho činnosť ako budúceho zhotoviteľa hodnotiť jednorazovou odmenou, ktorej výška bola nezávislá na rozsahu doposiaľ zrealizovaných prác (50.000 Sk + DPH). To nepochybne spôsobuje nerovnováhu medzi zmluvnými stranami, pretože žalobcovi by vznikol takýto nárok na odmenu i v prípade, ak by z jeho strany nedošlo k uzatvoreniu zmluvy o dielo a nevykonával by žiadne prípravné práce. Rovnako neprijateľné je aj dojednanie v článku III. bod 3.6 zmluvy o budúcej zmluve spôsobujúce značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán, ktorá je v neprospech spotrebiteľa, keď toto je do určitej miery vo vzťahu k článku III. bod 3.5 duplicitné a pri určení výdavkov a odmeny odkazuje na katalóg nakladateľstva UNIKA Bratislava, s ktorým žalovaní 1/, 2/ neboli oboznámení napriek ich žiadosti, nebol im poskytnutý a tento si mali zabezpečiť vo vlastnej réžii. Nakoniec ide o neprijateľnú zmluvnú podmienku aj z dôvodu, že žalovaným pre prípad zmeny ceny tovaru, resp. služieb neumožňuje odstúpiť od zmluvy bez prípadného následku zaplatenia odmien žalobcovi tak, ako sú tieto stanovené v článku III. bod 3.5 a v článku III. bod 3.6. Pokiaľ sa žalobca domáhal plnenia na základe týchto zmluvných dojednaní, ktoré súd prvej inštancie vyhodnotil ako neprijateľné zmluvné podmienky, súd jeho žalobu zamietol v celom rozsahu. O trovách konania pred súdom prvej inštancie rozhodol súd s poukazom na § 255 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, v znení neskorších predpisov (ďalej len „CSP“).

3. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“ alebo „krajský súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom zo 16. marca 2021 sp. zn. 14Co/10/2020 potvrdil uvedený rozsudok súdu prvej inštancie a žalobcovi uložil povinnosť zaplatiť žalovaným 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

4. Na odôvodnenie svojho rozhodnutia odvolací súd uviedol, že po preskúmaní veci sa v celom rozsahu stotožnil s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, v podrobnostiach naň odkázal a doplnil, že prvoinštančný súd správne osobitne posudzoval cez prizmu spotrebiteľského práva ustanovenia čl. III. bod 3.5 a bod 3.6 uvedenej zmluvy o budúcej zmluve, nakoľko práve na základe týchto žalobca žalobou uplatňoval svoj tvrdený nárok. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o neprijateľnosti zmluvnej podmienky stanovujúcej spôsob určenia ceny za práce vykonané po dobu trvania zmluvného vzťahu na základe zmluvy o budúcej zmluve v prípade neuzatvorenia samotnej zmluvy o dielo, len s odkazom na Sadzobník pre navrhovanie ponukových cien projektových prác a inžinierskych činností vydavateľstva UNIKA, ako externý dokument netvoriaci prílohu, či súčasť

zmluvných dojednaní medzi spotrebiteľom a dodávateľom. Pokiaľ cena za uskutočnené (prípravné) projektové práce a inžinierske činnosti mala byť stanovená a určená postupom, s ktorým žalovaní, ako spotrebiteľia, neboli oboznámení, na sadzobník určujúci výšku cien jednotlivých prác boli dodávateľom odkázaní a zabezpečiť, resp. oboznámiť sa s ním mali vlastnou činnosťou a vo vlastnej réžii, uvedené zmluvné ustanovenie nepochybne vytvára značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán na úkor žalovaných, ako spotrebiteľov, keď títo sa podpisom predmetnej zmluvy zaväzujú uhrádzať cenu za určitú službu, pričom spôsob cenotvorby za práce, ktoré mali spotrebiteľia povinnosť zaplatiť, bol žalovaným, ako spotrebiteľom v čase uzatvorenia zmluvy o budúcej zmluve neznámy. Odvolací súd sa rovnako stotožnil s tým, že v čl. III. bod. 3.5 a bodu 3.6 zmluvy o budúcej zmluve je duplicitne obsiahnutý nárok dodávateľa na odmenu a to aj v prípade, ak nedôjde k uzatvoreniu zmluvy o dielo, hoc i z dôvodov na strane dodávateľa, keďže zmluva o budúcej zmluve nerozlišuje osobitne dôvody, pre ktoré k uzatvoreniu zmluvy o dielo nedošlo a nerozlišuje možné zavinenie jednotlivých zmluvných strán na neuzatvorenie zmluvy o dielo. Toto ustanovenie pôsobí značne nerovnovážne v prospech dodávateľa a v neprospech spotrebiteľa. K odvolacej námietke žalobcu, že konajúci súd neprihliadol na to, že zmluva o budúcej zmluve bola medzi sporovými stranami dojednaná individuálne, čo preukazuje predovšetkým tá okolnosť, že so žalovanými, ako klientmi žalobcu (dodávateľa), jednal osobitne poverený pracovník žalobcu (svedkyňa G. Q.) odvolací súd uviedol, že konanie dodávateľa smerom k jeho potencionálnym klientom prostredníctvom konkrétneho povereného, či prideleného pracovníka dodávateľa, prostredníctvom ktorého spoločnosť dodávateľa komunikuje so zákazníkom a ktorý sumarizuje požiadavky a predstavy zákazníka o stavbe ním vybraného rodinného domu (ktoré by sa zohľadnili a prejavili však až v samotnej zmluve o dielo) a následné predloženie zmluvy o budúcej zmluve zákazníkovi - spotrebiteľovi v pripravenej typizovanej forme, v štandardizovanom znení bežne používanom pri každej spolupráci s klientmi všeobecne, neznamená individuálne dojednanie samotnej zmluvy o budúcej zmluve a jej ustanovení o odmene (článku III. bodu 3.5 a 3.6), na základe ktorých si žalobca uplatňuje nárok na odmenu za vykonané prípravné práce a to popri odmene žalobcovi, ako dodávateľovi, žalovanými už zaplatenej vo výške 170 000 Sk, pričom k uzatvoreniu samotnej zmluvy o dielo nedošlo. Skutočnosť, že žalovaní ako spotrebiteľia v kontraktacom procese jednotlivé ustanovenia zmluvy o budúcej zmluve aktívne nenamietali neznamená, že uvedená zmluva bola uzatvorená individuálne. Individuálny bol prístup žalobcu ako dodávateľa len v tom zmysle, že poverený pracovník osobitne konal so žalovanými ako s klientmi, o konkrétnych požiadavkách na výstavbu rodinného domu podľa predstáv a zadaní žalovaných. Okolnosť, že konkrétna spotrebiteľská zmluva (alebo niektoré jej ustanovenia) bola dojednaná individuálne, preukazuje v civilnom konaní dodávateľ, tohto ako sporovú stranu zaťažuje bremeno dôkazu. Ak dodávateľ nepreukáže opak, tak podľa § 53 ods. 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len "Občiansky zákonník") zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané. Z týchto dôvodov mal odvolací súd za to, že nebolo v konaní preukázané, že by zmluva o budúcej zmluve, resp. jej dojednanie o odmene obsiahnuté v článku III, boli so žalovanými dojednané individuálne. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania odvolací súd odôvodnil podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP s poukazom na plný procesný úspech žalovaných 1/, 2/ v odvolacom konaní.

5. Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podal žalobca (ďalej aj ako „dovolateľ“) dovolanie. Jeho prípustnosť odôvodnil podľa § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. b) CSP a navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu vrátil ďalšie konanie. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia otázky, ktorá doposiaľ v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu riešená nebola, a to od správnej interpretácie ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah - či toto ustanovenie je potrebné vykladať tak, že spotrebiteľ reálne ovplyvnil obsah určitého zmluvného ustanovenia (právny názor odvolacieho súdu) alebo je nutné toto ustanovenie vykladať tak, že spotrebiteľ má mať reálne vytvorenú možnosť ovplyvniť obsah zmluvy a je iba na jeho zvážení, či toto právo využije (ak nesúhlasí s niektorým zmluvným ustanovením) alebo nie (právny názor žalobcu). Žalobca sa podanou žalobou voči žalovaným ako spotrebiteľom domáhal priznania peňažných plnení zo spotrebiteľskej zmluvy, pričom súd prvej inštancie, ktorého rozhodnutie potvrdil odvolací súd, vyhodnotil predmetné zmluvné ustanovenia, na podklade ktorých žalobca odôvodňoval žalovaný nárok, ako neprijateľné zmluvné

podmienky podľa ustanovenia § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Za takéto však nemožno označiť tie zmluvné podmienky, ktoré boli individuálne dojednané, tak ako to bolo aj v tomto prípade, na čo aj žalobca v konaní poukazoval. Podľa ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah. Odvolací súd v podstate interpretoval toto ustanovenie tak, že individuálne dohodnuté zmluvné ustanovenie v zmysle ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka je také zmluvné ustanovenie, ktoré spotrebiteľ vytvoril, upravil. Oproti tomu žalobca tvrdí, že na vyhodnotenie zmluvného ustanovenia ako individuálne dohodnutého „postačuje“, aby spotrebiteľ „mal možnosť“ ovplyvniť zmluvné ustanovenia, t.j. aby v rámci kontraktáčného procesu bol spotrebiteľ vyzvaný k vzneseniu pripomienok a rozhodol sa, či chce vzniesť pripomienky alebo či súhlasí s navrhovanou zmluvnou úpravou. Žalobca opakovane v konaní uvádzal, že samotnému uzatvoreniu zmluvy predchádzali osobné stretnutia za účasti žalovaných, ako aj povereného pracovníka žalobcu, pričom uskutočnenie tohto stretnutia, ktoré malo povahu predzmluvného rokovania potvrdili aj vykonané dôkazy. Predmetom týchto stretnutí bolo oboznámenie sa služieb, ktoré žalobca ponúkal, a vzhľadom na prejavovaný záujem zo strany žalovaných, aj prerokovanie podmienok vzájomnej zmluvnej spolupráce. Žalovaným bol zaslaný návrh zmluvy, spracovaný na základe dovtedajších rokovaní, s tým, aby sa s návrhom oboznámili a vzniesli svoje ďalšie pripomienky. Žalobca naďalej tvrdí, že žalovaným bolo umožnené okrem oboznámenia sa s predloženým návrhom zmluvy (ktorý bol spracovaný na základe dovtedajších rokovaní), aj vzniesť k navrhovanému zneniu ďalšie vlastné požiadavky na zmenu obsahu. Takýto postup je praxi žalobcu bežný (čo potvrdila aj svedkyňa G. Q. ako bývala pracovníčka žalobcu), nakoľko pre naplnenie účelu zmluvy je potrebná v určitej miere i súčinnosť zo strany jeho klientov, a preto je potrebné si stanoviť presné a jasné, obojstranne vyhovujúce zmluvné podmienky. Z vykonaného dokazovania teda jednoznačne vyplynulo, že žalovaní ako spotrebitelia, okrem toho, že boli riadne vopred oboznámení s obsahom návrhu zmluvy, o tomto i rokovali, mali možnosť vzniesť pripomienky, tzn. mali možnosť ovplyvniť obsah. Súd prvej inštancie, ako aj odvolací súd, preto mali pri správnej aplikácii ustanovení § 53 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka vyhodnotiť zmluvné ustanovenia, na podklade ktorých žalobca uplatňoval žalovaný nárok, ako individuálne dohodnuté zmluvné podmienky, a teda ako „priateľné“, t. j. mali vyhovieť podanej žalobe v celom rozsahu. Zároveň žalobca uviedol, že aj keby akceptoval výklad ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka súdom prvej inštancie a odvolacím súdom, bolo potom potrebné spravodlivo usporiadať plnenia poskytnuté si sporovými stranami navzájom a súdy, ktoré nie sú viazané právnu kvalifikáciou skutkového stavu navrhovanou žalobcom, mali priznať žalobcovi nárok na peňažné plnenie voči žalovaným titulom vydania bezdôvodného obohatenia, ktorí prijali plnenia od žalobcu (a využili ich v svoj prospech, keď realizovali stavbu rodinného domu na podklade projektovej dokumentácie spracovanej žalobcom), a to v rozsahu ako to určilo znalecké dokazovanie vykonané v rámci konania pred súdom prvej inštancie. Tu žalobca poukázal na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/196/2009, v zmysle ktorého je občianske súdne konanie ovládané zásadou iura novit curia (právo pozná súd) a účastníci konania nie sú povinní uplatnený nárok, ani obranu proti nemu, právne kvalifikovať, pretože právna kvalifikácia veci je vecou súdu. Musia ale uviesť rozhodné skutočnosti, ktoré umožnia súdu, aby uplatnený nárok alebo obranu proti nemu právne kvalifikoval. Súd tak skúma, či tvrdené skutočnosti možno podriať pod hypotézu niektorej právnej normy tak, aby z dispozície tejto právnej normy bolo možné vyvodiť plnenie, prípadne určiť, či tu žalobcom požadovaný právny vzťah alebo právo je alebo nie je alebo potvrdiť také skutočnosti, ktoré bránia tomu, aby bolo žalobe vyhovené. Ak účastník uvedie rozhodujúce skutočnosti, z ktorých vyvodzuje ním tvrdený nárok alebo obranu proti nemu, ale s týmito skutočnosťami spája nesprávne právne následky, nie je súd viazaný právnym názorom účastníka a je povinný posúdiť vec podľa tých právnych noriem, ktoré na tvrdený a súdom zistený skutkový stav dopadajú. Odvolací súd, ako i súd prvej inštancie tak z procesného hľadiska postupovali v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, tzn. v rozpore so základnými princípmi civilného sporového konania, čím porušili procesné práva žalobcu v takej miere, že bolo porušené právo na spravodlivý súdny proces ako také.

6. K dovolaniu žalobcu sa písomne vyjadrili žalovaní 1/ a 2/. Podľa nich dovolateľ odôvodňuje celé dovolanie tým, že mu odvolací súd nesprávnym procesným postupom znemožnil, aby uskutočnil jemu patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolanie

podľa § 420 písm. f) CSP však nemožno oprieť o nedostatočne zistený skutkový stav, nevykonanie dôkazov a ich nesprávne vyhodnotenie. Z ustálenej judikatúry dovolacieho súdu tiež vyplýva, že tzv. procesným postupom je len samotný procesný postup súdu v konaní ale nie samotné rozhodnutie a už vôbec nie jeho odôvodnenie, teda ani tvrdenie žalobcu o údajnej nepreskúmateľnosti rozhodnutia. Dovolanie žalobcu je preto neprípustné a žalovaní navrhli, aby bolo odmietnuté. Žalovaní ešte doplnili, že v doterajšom konaní vo veci samej bolo preukázané, že zmluva ako taká bola dovolateľom pripravená a akékoľvek námietky, resp. pripomienky k zmluve nemohli byť do nej zapracované. Individuálne dojednanie nebolo žalobcom v konaní preukázané a tým, že k nemu nedošlo ani nemalo byť ako preukázané. Prezentácia možnosti/práva do niečoho zasiahnuť, niečo ovplyvniť, schovávať sa za lingvistický a gramatický výklad ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka žalobcom sama o sebe automaticky neznamená, že toto právo spotrebiteľ aj naozaj má a disponuje ním.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala včas strana sporu, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpená v súlade s § 429 ods. 1 CSP, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie žalobcu nie je prípustné.

8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania v prvom rade z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (pozri rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 559/2018, sp. zn. III. ÚS 47/2019, alebo rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/140/2019, sp. zn. 4Cdo/120/2019 a pod.). Takýto nesprávny procesný postup súdu môže spočívať predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

10. V danom prípade videl dovolateľ naplnenie uplatneného dovolacieho dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP v tom, že konajúce súdy nižších inštancií porušili jeho právo na spravodlivý proces, keď po prijatí záveru o neplatnosti/neprijateľnosti zmluvných podmienok, na základe ktorých sa domáhal žalovaného peňažného plnenia od žalovaných 1/ a 2/, mu toto nepriznali titulom bezdôvodného obohatenia, čím konali v rozpore so zásadou iura novit curia (právo pozná súd).

11. Žalobca vo svojej podstate teda vytýka odvolaciemu súdu, že nepostupoval v zmysle zásady súd pozná právo (iura novit curia) a tak nesprávne právne kvalifikoval žalobou uplatnený nárok a vec nesprávne právne posúdil. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu ale nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP (R 24/2017, 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018). V zmysle rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej

republiky zo 6. marca 2019 sp. zn. I. ÚS 61/2019 aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje CSP, je opodstatnený názor, podľa ktorého nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP, lebo tu nejde „o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces“.

12. Na podklade uvedeného dospel dovolací súd k záveru, že dovolanie žalobcu odôvodnené podľa § 420 písm. f) CSP nie je prípustné.

13. Dovolací súd v snahe autenticky porozumieť dovolaniu žalobcu (viď nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 15/2021 z 25. mája 2021 alebo jeho nález sp. zn. I. ÚS 336/2019 z 09. júna 2020) skúmal prípustnosť dovolania žalobcu aj s ohľadom na § 421 ods. 1 písm. a) CSP, keď dovolaateľ namietala nesprávne právne posúdenie veci odvolacím súdom, ktorý nerešpektoval zásadu súd pozná právo (*iura novit curia*), pričom žalobca v tejto časti dovolania poukázal aj na rozhodnutie dovolacieho súdu sp. zn. 5Cdo/196/2009 a uviedol, že súdy nižších inštancií postupovali pri svojom rozhodovaní v rozpore s ustálenou rozhodovacou praxou dovolacieho súdu.

14. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

15. Aby na základe dovolania podaného v zmysle § 421 ods. 1 CSP mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti dovolania zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolaateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

16. Žalobcom naznačená (nie však presne vymedzená) otázka právneho posúdenia ním uplatneného nároku v zmysle zásady súd pozná právo (*iura novit curia*), teda bez ohľadu na jeho právnu kvalifikáciu samotným žalobcom, by mohla mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP len za predpokladu, ak by výsledok jej riešenia (posúdenia a vyhodnotenia) odvolacím súdom predstavoval dôvod, na ktorom je založené rozhodnutie odvolacieho súdu. Z obsahu odôvodnenia napadnutého rozsudku odvolacieho súdu i odvolania samotného žalobcu proti rozsudku súdu prvej inštancie je však zrejmé, že dovolaateľom naznačenú právnu otázku odvolací súd vôbec neriešil, nakoľko túto dovolaateľ v konaní pred odvolacím súdom vôbec nenamietal (resp. nenastolil).

17. Pokiaľ teda žalobca v dovolaní namietal, že konajúce súdy nižších inštancií nerozhodli správne, pretože v rozpore so zásadou súd pozná právo (*iura novit curia*) právne posúdili ním uplatnený nárok len ako peňažné plnenie titulom záväzku zo zmluvy a nie aj, po prijatí záveru o neplatnosti konkrétnej zmluvnej podmienky, titulom bezdôvodného obohatenia, dovolací súd uvádza, že žalobca v rámci odvolacieho konania takúto otázku vôbec nenastolil, preto sa k takejto otázke ani odvolací súd nevyjadril. Keďže žalobca túto otázku nenastolil v odvolacom konaní, nemôže sa s úspechom domáhať jej riešenia (až) v rámci dovolacieho prieskumu (princíp subsidiarity). Z princípu racionálneho a efektívneho súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolaateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či jeho argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok nemôže predstavovať nástroj na (hoci aj neúmyselné) obchádzanie

povinnosti vyčerpania riadnych opravných procesných prostriedkov. To v danom prípade znamená, že žalobca z tohto hľadiska v dovolaní procesne neprípustným spôsobom argumentuje takým dôvodom, ktorý nenamietal v rámci odvolania, a ktorý preto ani nebol meritórne posudzovaný odvolacím súdom v jeho neprospech.

18. Vzhľadom na uvedené závery je v tejto časti dovolanie žalobcu neprípustné aj po jeho posúdení podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP.

19. V zostávajúcej časti svojho dovolania žalobca namietal nesprávne právne posúdenie veci súdmi nižších inštancií v otázke neprijateľnosti zmluvných podmienok obsiahnutých v čl. III. bod 3.5 a 3.6 zmluvy o budúcej zmluve. Uviedol, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od posúdenia otázky, ktorá doposiaľ v rozhodovacej činnosti dovolacieho súdu riešená nebola, a to od správnej interpretácie ustanovenia § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, konkrétne či toto ustanovenie je potrebné vykladať tak, že spotrebiteľ reálne ovplyvnil obsah určitého zmluvného ustanovenia (právny názor odvolacieho súdu) alebo je nutné toto ustanovenie vykladať tak, že spotrebiteľ má mať reálne vytvorenú možnosť ovplyvniť obsah zmluvy a je iba na jeho zvážení, či toto právo využije (ak nesúhlasí s niektorým zmluvným ustanovením) alebo nie (právny názor žalobcu).

20. Z obsahu rozsudku súdu prvej inštancie vyplýva, že podľa záverov súdu, aj keď zmluva o budúcej zmluve uzatvorená medzi stranami sporu nemá výslovne charakter formulárovej zmluvy, je zrejmé, že jej vyhotovenie bolo spracované žalobcom, pričom v konaní nebolo preukázané, že by žalovaní mali možnosť sa so zmluvou o budúcej zmluve o dielo vopred oboznámiť a nejakým spôsobom ju pripomienkovať, keďže v konaní sa nepreukázala tá skutočnosť, že by tento návrh zmluvy bol žalovaným doručovaný dňa 25. januára 2007, keďže zo zmluvy vyplýva, že táto bola vyhotovená až dňa 13. februára 2007. Odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozsudku v zmysle § 387 ods. 2 CSP stotožnil s odôvodnením rozsudku prvoinštančného súdu a na zdôraznenie jeho správnosti doplnil, že skutočnosť, že žalovaní ako spotrebiteľia v kontraktachnom procese jednotlivé ustanovenia zmluvy o budúcej zmluve aktívne nenamietali neznamená, že uvedená zmluva bola uzatvorená individuálne; individuálny bol prístup žalobcu ako dodávateľa len v tom zmysle, že poverený pracovník osobitne konal so žalovanými ako s klientmi, o konkrétnych požiadavkách na výstavbu rodinného domu podľa predstáv a zadaní žalovaných.

21. Vyhodnotiac rozhodnutia súdov nižších inštancií vo vzájomnej jednote dospel odvolací súd k záveru, že v otázke individuálneho dojednaní zmluvných podmienok obsiahnutých v čl. III. bod 3.5 a 3.6 zmluvy o budúcej zmluve uzatvorenej medzi stranami sporu, súdy dospeli k záveru, že žalovaní nemali možnosť sa so zmluvou o budúcej zmluve vopred oboznámiť a nejakým spôsobom ju pripomienkovať, keďže v konaní sa nepreukázala tá skutočnosť, že by bol návrh zmluvy, ktorý všetci zúčastnení podpísali doručovaný dňa 25. januára 2007, keďže zo samotnej zmluvy vyplýva, že táto bola vyhotovená až dňa 13. februára 2007. Odvolací súd teda v predmetnej veci nijako nezaujal záver, že individuálne dojednaná zmluvná podmienka spotrebiteľskej zmluvy je taká, u ktorej spotrebiteľ reálne ovplyvnil obsah jej zmluvného znenia. Podľa jeho záverov nemožno čl. III. bod 3.5 a 3.6 zmluvy o budúcej zmluve uzatvorenej medzi stranami sporu hodnotiť ako individuálne dojednané preto, že návrh zmluvy, ktorú všetci zúčastnení podpísali bol vyhotovený až dňa 13. februára 2007, a teda nemohol byť žalovaným doručovaný už dňa 25. januára 2007, teda nebolo preukázané, že by žalovaným žalobca predložil návrh zmluvy už pred jej podpisom a oni mali možnosť sa s ňou vopred oboznámiť a nejakým spôsobom ju pripomienkovať. Tento záver odvolacieho súdu je v podstate totožný s názorom žalobcu, ktorý bol predostretý v dovolaní, že individuálne dojednaná zmluvná podmienka je taká, pri ktorej mal spotrebiteľ reálne vytvorenú možnosť ovplyvniť jej obsah a bolo iba na jeho zvážení, či toto právo využije (ak nesúhlasí s niektorým zmluvným ustanovením) alebo nie.

22. Podľa dovolacieho súdu tak rozhodnutia súdov nižších inštancií v predmetnej právnej veci neboli založené na takej aplikácii § 53 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorá by za individuálne dojednanú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve považovala len takú zmluvnú podmienku, u ktorej spotrebiteľ reálne ovplyvnil obsah jej zmluvného znenia. Dovolateľom nastolená otázka tak má v danom prípade povahu (len) akademickú, ktorej zodpovedanie dovolacím súdom by nemohlo viesť k zrušeniu

alebo zmene dovolaní napadnutého rozhodnutia. Pritom cieľom civilného sporového konania (aj pred dovolacím súdom) je poskytnúť reálnu ochranu právam, nie riešiť teoretické otázky, ktorých výsledok sa nijako nepremietne do právnej sféry procesných strán. Ani v tejto časti preto nemožno dovolanie žalobcu považovať za procesne prípustné.

23. Vzhľadom na uvedené závery najvyšší súd dovolanie žalobcu podľa § 447 písm. c) CSP odmietol v celom rozsahu ako neprípustné.

24. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov dovolacieho konania najvyšší súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

25. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.